

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ФЕЙКІВ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ

Дурова Ю. В.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 081 – Право*

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Атаманова Н. В.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

На сьогодні людство живе у світі цифрової трансформації, тотального розподілу інформаційних технологій, продуктів та послуг, проектування глобального та національного інформаційного простору. Саме ці нові соціальні реалії так званої «інформаційної доби», незважаючи на її позитивні риси, можуть бути потенційними викликами та загрозами національної безпеки у інформаційній сфері та інших процесах. Однією з таких загроз є фейки, які ворог використовує для досягнення своїх цілей невійськовими методами. І саме це виступає серйозним викликом для правової сфери й суспільної свідомості, адже інформаційна війна дозволяє маніпулювати громадською думкою, може спричинити дестабілізацію внутрішньої ситуації в країні.

В сучасних умовах російська пропаганда величезними темпами поширюється світом. Останніми роками відбулися значні намагання з-за кордону, в тому числі відповідної структури Російської Федерації, дискредитувати чинну владу в Україні. Із цією ціллю поширюється й певна тенденційна до розповсюдження неправдивої інформації з допомогою великого спектру засобів інформаційного впливу фейків. Сприятливі поширенню негативної інформації допомагають соціальні мережі, Інтернет.

Органи управління в українському суспільстві прагнуть сформувати систему нормативного забезпечення, щоб зменшити негативний вплив на свідомість громадян, які споживають інформаційний продукт, який може негативно вплинути на процеси політичної перцепції та редукції духу боротьби за національну єдність українського народу. Проте в глобалізації інформаційної системи є багато проблем. Адже кіберпростір – нова інформаційна платформа для розповсюдження,

пошуку та аналізу інформації [3]. Розвиваючись, людство буде отримувати нові виклики та загрози, які впливають на майбутнє існування міжнародних організацій, країн, впливових союзів.

Зауважимо, що не потребує доведення теза про те, що інформаційна війна виступає досить серйозним викликом як для світу загалом так і для України насамперед, адже її метою є руйнування сутнісного бачення світу, деформація демократичних інститутів, посилення деструктивного впливу на національну свідомість й збурення всього суспільства проти правотворчої діяльності влади.

Із-поміж головних викликів, що носить інформаційна війна виділяють наступні: дезінформація та фейкові новини, які спричиняють паніку й невизначеність в певного суспільства; маніпуляція національною свідомістю, що може спричинити ворожнечу до других країн, релігійних й етнічних груп, відчуття агресії до своєї держави; кібератаку на державні інформаційні системи, що часто призводить до порушення роботи урядових установ, банків, медичних закладів й других важливих інфраструктурних об'єктів; використання соціальних мереж й медіа-платформ задля дезінформації й маніпулювання національною свідомістю населення [2, с. 28].

Такі методи, які використовуються у інформаційній війні, включають у себе доволі підривну пропаганду, дезінформацію, психологічні операції, кібератаки й другі засоби, що допомагають досягати цілі інформаційної війни – знищення державного суверенітету й здобуття контролю над певною країною. Тому для протидії цій інформаційній війні, Україна наразі вживає різні комплексні заходи, такі як підвищення інформаційної грамотності власного населення, розвиток сучасних інформаційних технологій, утворення потрібних інструментів задля ефективної діяльності системи кібербезпеки та інше [4, с. 24].

На сьогодні Україна веде досить активну боротьбу із інформаційною війною. Тому є необхідне правове поле для успішної протидії інформаційній агресії, насамперед: існує Національна рада із питань телебачення та радіомовлення, що несе відповідальність за урегулювання медіа в Україні та забезпечує процес дотримання законодавства щодо медіа; вдосконалюється Закон України «Про інформацію», що регулює питання збору, обробки, зберігання, захисту й поширення інформації в Україні; утворюються центри кібербезпеки, що здійснюють захист від кібератак, забезпечують процес виявлення й протидії загрози у інформаційному просторі; велика увага приділена розвитку медійної грамотності серед громадян України, освіти в сфері кібербезпеки, навчанню стосовно виявлення й запобігання дезінформації [1, с. 217]; дуже динамічно зростає сам рівень співпраці із міжнародними партнерами, в першу чергу із Європейським Союзом й

НАТО, задля спільної боротьби із інформаційною агресією РФ. Проте, не зважаючи на такі заходи, Україна все ж досі продовжує зіштовхуватись із викликами інформаційної війни, що вимагають подальшого удосконалення нормативно-правової бази загальної стратегії в протидії інформаційній агресії [5, с. 157].

Отже, основним пріоритетом правотворчої діяльності щодо формування інформаційної політики у сфері інформаційної безпеки визначено формування відкритих державних інформаційних ресурсів для інформування громадян та організацій про політику держави та прийнятих державних рішеннях, створення «електронного уряду», що є реалізацією конституційних прав громадян нашої країни на інформацію. Як другий пріоритет правотворчої діяльності держави в даній галузі можна виділити правове регулювання формованих міжвідомчих державних інформаційних ресурсів. Створення міжвідомчих державних інформаційних ресурсів покращить інформаційне забезпечення діяльності органів влади та знизить кількість коштів, що витрачаються на дані цілі.

Література:

1. Андрушків Б., Кирич Н., Погайдак О., Гагалюк О. Культосвітня компонента в сфері управління як засіб попередження вульгаризму у взаємовідносинах та поширення фейків в ЗМІ або важелі посилення економічної безпеки в державі. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2 (37). С. 214–222.
2. Басенко Р.О., Шаравара Р.І., Кравченко А.П., Кравченко А.П. Перспективи розвитку правового забезпечення протидії інформаційній війні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2023. С. 28–30.
3. Захаренко К. В. Політичні інститути інформаційної безпеки України: трансформація, модернізація, розвиток: монографія / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 388 с.
4. Маляренко В.І. Кращі практики зарубіжного досвіду боротьби з фейками та дезінформацією. *Інформація і право*. 2021. № 3(38). С. 21–27.
5. Ткачук Т. Ю. Правове забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: дис...д-ра юрид. наук: 12.00.07. Ужгород, 2019. 487 с.